

ב :

**עין משפט
נר מצוה**

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים

מסורה הש"ס

- (א) מנינה י"ב לית פגא.
- (ב) לקמן י' מנחה סו:.
- (ג) ארבעה: (ד) תוספתא.
- (ה) י"ב י"ג: (ו) זכית חסו:.
- (ז) ודמילתא: (ח) תוספתא.
- (ט) י"ג י"ד: (י) ד"ה סו:.
- (יא) זכית י"ב: תוספתא.
- (יב) יומא פ"ה הע"ז מנחות.
- (יג) ד"ה ד"ו: (יד) ספ"ה ל'.
- (טו) ד"ה ד"ו: (טז) ד"ה ד"ה.
- (טז) וי"ג שלשים ק"י י"ג.
- (יז) עגורו פ"ג פ"י רש"י.
- (יח) ד"ה סו: (יט) ד"ה טו:.
- (כ) וע"י ח"ס' שם ד"ה וד'.
- (כא) לקמן סו: (כב) לקמן כ"ג:.

תורה אור השלם

- 1. יחשבו כוכבי נשנו יקו לאור ואין ואל יראה בעצמיה שיהי:
- 2. ואמר אך חשך ישופני ולילה אור בעדני: הנהלים קלט יא

מוסף רש"י

ובשעת הביעור: כשעה שזית אכל מחבין יאלין לא ידוקו אפילו לא דקק כחמו, ונזרין מסס דלמא חזי למיכל שסמולא לחמו כספה וסוחות סו: עד מתי אוכל רשותה: נלילה כשחמשה עשר לחה, כלל פנייה שהיא אוכל משתקט, ואפילו תשעית יחד קא מירי תשעית י"ב: שראיה בזמנו לקדשי: להדיען שתקטש:

מדקאמר ובלילה יבי כנגב. מכלל דלור דרשיה דקרא יומא הוא והכי קאמר ביום כשעזברי דרביס והלביס עומד רוצח בלא הדרכיס ויהרגו ויטעל את ממונס ובלילה הוא נעשה כנגב לחתור בתוס ונגבו: הכי קאמר. מה שנתנה לך מורה רשות על הכא במחמרת להורגו כדכתיב (שמות כג) אם נמחרת ימלא הגנג והוכס ומא אין לו דמיס אם כבוד לך הדבר כאור שהוא בא על עסקי נפשות דהיינו כל אדם מן מלך על הבן וכיוצא בו שמכיר בו שהוא אוהבו מלך אכל שאר כל אדם אם היה בעל הממון עומד כנגדו להליל ממנו ממונו זה עומד עליו והורגו רוצח הוא ונתן רשות לכל הקודס להליל את בעל הממון כגפשו של בא במחמרת. ובלילה אם מספקא לך כלילה כגון שלדס אוהבך שהוא אבנך ורממינו עלך ואם היית עומד כנגדו להליל ממנון אינו הורגך יהי בעיניך כנגב ולא ניתן להורגו והכי אמרינן כנסהדרין (דף עב:) דלכ על הבן אינו נהרג במחמרת: **כוכבי נשנו:** כוכבי נליו: יקו לאור. יפה ליוס:

המחיר ולא שיהיה סס היוס אור ולא קאמר יקו לייס אלא יקו שילור ואין: **ואומר אך חשך ישופני.** ואומר כבוד הייתי בעוניי כשהייתי נרדף אך נחשך זה אמות והוא ישופני והוא יחשך תמיד עלי לזון נשף ויליה והשחך שתייה שרוי בו נעשה אור בעדני אללי וגבי לילה שייך למימר יוס אלמא הכי קאמר דיד הלילה נעשה לי יוס: **אני אמרתי.** מפני שחיי אשף מן העולם הכא אטרד ועבדיו שמתו על אלו עון און מן העולם הזה שתייה שרוי בו כשחך ונחפרה האיר בעדני שהודיע הקב"ה לשונאי דוד בימי שלמה שמלל לוד כשנשק להכניס ארון לבית קדשי הקדשים ודבקו שעירס זה כזה נמועד קטן (דף ע"א): **בודקין.** חמך: **מדקאמר וביד שפירי מכלל דלור אורסא הוא.** וטעמא דר' יהודה מפרש לקמן בפירקין: **אסור בעשייה מלאכה.** במקום שנהגו בו לקחו איסור דלמרינן לקמן (דף כ"ג) מקום שנהגו שלא לעשות מלאכה אין עושין: **משעת האור.** אכל קודס לכן אפילו נהגו בעלת חמך: **מוסר כבילה חמך.** עד שש שעות כדלקמן בפרקין (ד' י"א): **אורסא הוא.** משתשיחה ופקעה חמה של שלשה עשר: **נימא איבו לנפשו.** היכן מלינו שהיוס אסור והלילה מותר: הכי קאמר. ליה הך איסורא דרבנן היא ולא דלוריתא וכשלמלא לדדי דלמנינא משעת עמוד השחר אשכחן בעלמא

המפלת **מדקאמר ובלילה יבי כנגב.** מכלל דלור דרשיה דקרא יומא הוא והכי קאמר ביום כשעזברי דרביס והלביס עומד רוצח בלא הדרכיס ויהרגו ויטעל את ממונס ובלילה הוא נעשה כנגב לחתור בתוס ונגבו: הכי קאמר. מה שנתנה לך מורה רשות על הכא במחמרת להורגו כדכתיב (שמות כג) אם נמחרת ימלא הגנג והוכס ומא אין לו דמיס אם כבוד לך הדבר כאור שהוא בא על עסקי נפשות דהיינו כל אדם מן מלך על הבן וכיוצא בו שמכיר בו שהוא אוהבו מלך אכל שאר כל אדם אם היה בעל הממון עומד כנגדו להליל ממנו ממונו זה עומד עליו והורגו רוצח הוא ונתן רשות לכל הקודס להליל את בעל הממון כגפשו של בא במחמרת. ובלילה אם מספקא לך כלילה כגון שלדס אוהבך שהוא אבנך ורממינו עלך ואם היית עומד כנגדו להליל ממנון אינו הורגך יהי בעיניך כנגב ולא ניתן להורגו והכי אמרינן כנסהדרין (דף עב:) דלכ על הבן אינו נהרג במחמרת: **כוכבי נשנו:** כוכבי נליו: יקו לאור. יפה ליוס:

א' פשיטא דף דאנפשות קאתי. אומר ר"י ורבי"א דהאי קרא באכ על הבן מיירי דקתם אב מרחם על הבן ולא ירגונו אם עמוד נגדו להליל ממונו ולכן לא ניתן להלילו כגפשו אלא שיעודע כבוד שלהורגו בא כדמוכה בפרק בן סורר (דף עב:) **דמיא אסור** ורחה אס עליו השמש וכי עליו נגלד ורחה אלא אם כבוד לך כשמש אלא לו שלום עמך הרגהו ואם לאו שכן מותר להלילו על הבן והיה אסור דמיא אס כבוד לך שיש לו שלום עמך אל תהרגהו מוקי כבן על האב: **מאימתי** י"ד אסור בעשייה מלאכה. פירש רש"י

אסור בעשייה מלאכה כמקום שנהגו ואין נראה לר"י דכפ' מקום שנהגו (דף כ"ג) מוכח כדפיה דרבי יהודה אית ליה איסורא ולא מנהגא ועוד מני מנא איסורא ואת אמרת מנהגא ועוד נחשו היכי נהגו לכן נראה כדאיסור דהאי פלגי ובליל כי היכי דפלגי חסם במתני' ב"ש וז"ה: **רבי אליעזר ב"ר** אומר משעת האור. למאי דמסקינן אור ממש נקט ר' אליעזר בן יעקב שיעור למילתיה כמתלת היוס ור' יהודה נקט הנין התמה משעת כניסת פועלים למלאכה שהוא אחר זריחת השמש כדלמך כשזוכר את הפועלים (דף סג:) וי"ס פועל כניסתו משלו כניסתו משל בעה"ב פ"י כניסתו מימיו למלאכה כדכתיב (תהלים קד) מורת השמש יאספון וגו' ילא אדם פלגי ולא הוי ר"ל בן יעקב לא כב"ש ולא כב"ה דבית שמאי אוסרין סהיליה וז"ה ממירין עד הנין ולמלא ס"ד דלור אורסא כב"ש יאמר רבי כניסתו בן יעקב לא מתקין ב"ש וז"ה דכר הוי: ה"ב מצינו יום שמקצתו מות ומקצתו אסור. פ"י הויכא לייכא סנהל כי הכא וכן חמך דלקשי ליה מיניה אכל הויכא דליכא סנהל כגון משום חילונן וכיוצא בו לא מיירי: אס

שרי ר"א בן יעקב ה"ק בשלמא לדידי אשכחנא דקא פלגי רבנן בין יומא לליליא (דחנן) **"גבי תענית צבור** יעד מתי אוכל ושותה עד שיעלה עמוד השחר דברי ר' אליעזר בן יעקב ר' שמעון אומר עד קרות הגבר אלא לדידך הויכא אשכחנא יומא גופיה דפלגי ביה רבנן אמר ליה הוא עצמו יוכיח שמקצתו מותר באכילת חמך ומקצתו אסור באכילת חמך שפיר קאמר ליה ר' יהודה לר"א הכי קאמר ליה רבי אליעזר אמיןא אך אנא מלאכה דרבנן ואת אמרת לי חמך דאורייתא דעד הכא אסור רחמנא ועד הכא שרא רחמנא ואידך שעות דרבנן ואידך הרחקה הוא דעבוד רבנן דאורייתא (מיתובי אין משיאין משיאות אלא על החדש שגראה בזמנו לקדשו ואימתי משיאין משיאות לאור עבדו אלמא אור אורתא הוא ש"מ מיתובי וז"ה עומד כל הלילה ומקריב על המזבח לאורה טעון קידוש ידים ורגלים דברי רבי אורה שאני: מיתובי מר זוטרא

כמדי דרבנן דהלילה מותר והיוס אסור: **דפלגי ביה רבנן.** שנתנו חילוק כשעוריס זה לאיסור זה להיתר: **אמינא אך אלא דרבנן.** היכן הורגלו לעשות בן דעמא דהכא נמי כן גזרו: **ואם אמרם לי.** ראה כמילי דלוריתא כשגירת **שעור דרבנן.** לנד איסור של תורה שהוא משש שעות ולמעלה כדלקמן (ד' ה) וסופיו חמשים שתי שעות כדחנן (י"א): אוכלין כל ארבע ותולין כל חמש ושורפין כמתלת שש הרי לך כשל דכריסם שתי שעות אסורות והארבע ראשונות לא אסרו: **ואידך.** ההוא אל דמי להכא דהרחקה עבוד כגון דלדוריתא משום יוס המעונן וכני אדם שאינן נקייין כשעות יטעו בין שש לשעור אכל כדאיסור זה כוליה דרבנן אחר שגזרו איסור כל היוס גזרו: **אין משיאין משיאות.** לזכות כדלמי הריס היו שלוחי בית דין ועושין להודיע שהיוס קדשו בית דין את ההדש: **אלא על אסור שגראה בזמנו לקדשו.** ביום שלשים שגראה לקדש דליו כשהדש מעובר ועושין ראש חדש ביום שלשים ואחד דין מקדשין אותו כשכר קדשוהו שמים ואשמעינן האי תנא דלמחר עבדינן משאיות ואמלא לא עבדינן משאיות וכשאיין רואין משאיות יודעין שהדש מעובר: **לאור עבדו.** ליל שעבר שלשים להודיע שהיוס נתקדש. ליל שלשים (והוא) קרי אור עבדו (על ששנו נעשה חמך מעובר כשאיין קובעין בו את ראש חדש: **אלמא אור אורסא הוא.** דהא ביום אין משאיות של אור נראין מרחוק: עומד ומקריב כל הלילה לאורה טעון קידוש ידים ורגלים: דקסבר רבי ליה פוסלת כקידוש ידים ורגלים ועממא מפרש כזכרים (ש"ן): **אורה שאני.** היכא דמי אורה לא פלגי רב יהודה דהוא לזון יוס: המפלת